

Måling av trafikkarbeid med reisevaneundersøkelser

TØI rapport 1647/2018
Forfatter: Øystein Engebretsen
Oslo 2018 32 sider

Bymiljøavtaler er et av virkemidlene for å nå målet i NTP om nullvekst i biltrafikken i storbyområdene. For oppfølging av bymiljøavtalene er det utviklet indikatorer basert på data fra de kontinuerlige reisevaneundersøkelsene.

I stortingsmeldingen om NTP (2014-2023) er det lagt opp til styrket innsats for kollektivtransport, syklist og fotgjengere (Samferdselsdepartementet 2013). Målet er at veksten i persontransporten i storbyområdene skal skje med kollektivtransport, med sykkel eller til fots. Bymiljøavtalene er omtalt som et av statens viktigste virkemidler for å nå dette målet. For å følge opp bymiljøavtalene har Statens vegvesen utarbeidet et sett indikatorer. Blant disse er endring i trafikkarbeid med personbil (kjøretøykm) og endring av transportmiddel-fordeling. Begge forutsettes basert på data fra den nasjonale reisevaneundersøkelsen (RVU) med regionale tillegg tilpasset bymiljøavtalene (RVU-by). Nasjonale reisevaneundersøkelser har vært gjennomført om lag hvert fjerde år fra 1985 til 2014. Fra og med 2016 er RVU kontinuerlig.

Formålet med rapporten har vært å utvikle og teste en RVU-basert metode for beregning av trafikkarbeid. Datagrunnlaget er hentet fra RVU 2013/2014. I rapporten er det redegjort for datagrunnlag, beregningsopplegg og presisjon i resultatene. Et sentralt element har vært vektning av utvalgsdataene for å korrigere for skjevheter knyttet til geografi, sesong, ukedag og alder, samt omregning fra reiser til tall for trafikkarbeid. Beregningene er utført både med selvrapporterte reiselengder (fra intervjuene) og med modellberegnete reiselengder. Trafikkarbeidet per år er beregnet etter bilistenes bosted og for byregionene. I den første beregningen inkluderes distansene for alle bilførerurer som respondentene har foretatt i løpet av dagen, uavhengig av hvor reisen er foretatt. I den andre beregningen inkluderes (med noen begrensninger) distansene for alle bilførerreiser som starter eller ender i en gitt region, uavhengig av hvor trafikantene er bosatt.

Samlet sett viser tester at RVU er egnet til beregning av trafikkarbeid for byregionene. På nasjonalt nivå gir RVU tilnærmet samme resultat som SSBs statistikk for kjørelengder per år. På regionalt nivå er det godt samsvar mellom RVU og data fra veitrafikktellinger (utvalgte snitt i byregioner med tilleggsutvalg).

Bruk av RVU-baserte indikatorer for oppfølging av bymiljøavtalene setter krav til utvalgsstørrelse i RVU-by. Dette er behandlet i vedlegg. Her er konklusjonen at RVU med 5 000 – 10 000 intervjuer per år for de fleste regionene vil gi rimelig god presisjon i årgangstallene, samt gi mulighet for å vurdere om endringer over en fireårsperiode er signifikante. I mange regioner kan det imidlertid være praktiske utfordringer knyttet til så store utvalg fordi forventet lav svarprosent (om lag 20) medfører at en stor andel av befolkningen må kontaktes (per brev).